

Дигитално насиље

Шта би ученици/е требало да знају у вези са превенцијом дигиталног насиља?

1. Односите се према другима с поштовањем

Било да пишете мејлове, разговарате на чету, остављате коментаре насоцијалним мрежама, учествујете у форумима или радите нешто другона интернету, понашајте се пристojно и културно. **Златно правило** сваке комуникације, без обзира да ли се она дешава у реалном или виртуелном свету гласи: **не чини другима оно што не желиш да они/етеби чине!**

2. Будите свесни/е трагова које остављате у дигиталном свету ,размислите пре него што нешто „постујете”, „шерујете”, „твитујете”...

Имајте на уму да информација коју једном поставите на интернет престаје да буде ваше власништво и да заувек губите контролу над њом. На пример, само једна несмотрено постављена фотографија, неколико година касније, може некоме бити препрека за добијање радног места....

3. Предузмите неопходне мере техничке заштите како бисте предупредили/е могућност насиља

Заштитите свој рачунар антивирус програмима. Приликом регистрације на неку социјалну мрежу, прочитајте упутства безбедно коришћење.

4. Помозите особама које се не сналазе најбоље на интернету

Свака особа која користи интернет у неком тренутку била је „новајлија” на њему. Будите солидарни/е, помозите другима да безбедније користе интернет, јер тако повећавате и личну безбедност, а интернет чините безбеднијим и бољим местом за све који/е га користе.

5. Будите свесни/е дигиталног насиља

Дигитално насиље чешће је него што то многи млади мисле. Имајте науму да интернет није креиран с циљем да буде пријатељско окружење за децу и младе! Често млади нису свесни да својим понашањем повређују друге и да заправо чине дигитално насиље.

6. Немојте пасивно да посматрате дигитално насиље, пријавите га

Дигитално насиље треба пријавити и на њега треба реаговати.

7. Обратите пажњу на језик којим комуницирате на интернету

Непримерене, грубе и вулгарне поруке могу повредити некога, иако можда иза њих не

стоји нужно лоша намера. Осим тога, већина форума, мрежа и других онлајн сервиса има прописана правила комуницирања, па вам се може десити да вас привремено искључеили да вам трајно онемогуће коришћење тих сервиса.

8. Будите опрезни/е с личним информацијама, не делите их с другима

Никада не делите личне информације (име, адреса, бројеви телефона, име школе, место живљења) о себи, породици или пријатељима с другима, чак и онда када позитивно процењујете њихове намере. Поштујте упутства за заштиту личних података и правила за креирање безбедне лозинке. То ће повећати вашу безбедност на интернету.

9. Информшите се о дигиталном насиљу

Информшите се о превентивним мерама које можете да предузмете пре него што се дигитално насиље догоди. Запамтите, само заједничким снагама можемо да учинимо интернет безбеднијим и бољим местом за младе!

10. Коришћење интернета сведите на разумну меру

Не трошите превише времена на интернету. Постоје и други занимљивиначини на које можете да потрошите своје слободно време.

Нивои електронског насиља

Узнемиравајуће позивање, слање узнемиравајућих порука (СМС, ММС).	1. ниво
Оглашавање, снимање и слање видео-снимака, злоупотреба блогова, форума и разговорана чету, снимање појединаца/ки против њихове воље, снимање камером насилних сцена, дистрибуирање снимака и фотографија.	2. ниво
Снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и фотографија, дечија порнографија.	3. ниво

Како да реагује ученик/ца када доживи дигитално насиље?

1. Промислите пре него што било шта предузмете

Насилно понашање је апсолутно неприхватљиво, увек имате право да тражите подршку и излаз из ситуације у којој сте се нашли/е. Међутим, када сте узнемирени/е, уплашени/е, љути/е не можете разумно да промишљате. Зато, не доносите исхитрене одлуке! Дубоко удахните ваздух, „избројте до 10“ или радите нешто друго што вас умирује, пре него што било шта предузмете (нпр. одговорите на увредљиву поруку). Не дозволите себи да

кажете или урадите нешто због чега ћете се каснијекајати.

2. Не одговарајте на узнемирујуће и претеће поруке

Нормално је да осећате љутњу према особама које вас узнемиравају да имате потребу да нешто предузмете, кажете или да нешто урадитетим особама. Међутим, имајте на уму да освета може да учини ситуацијуош компликованијом и да се тако круг насиља не затвара, већ наставља.Покажите да умете да се носите са ситуацијом на најпозитивнији могући начин, да имате контролу над ситуацијом. Дајте себи шансу дапостанете још боља особа!

3. Сачувајте доказе узнемиравања

Немојте да бришете узнемирујуће поруке пре него што их сачувате(можете да направите снимак екрана (енг. *screenshot*)).

4. Онемогућите особи која вас узнемирава да поново ступи у контакт с вама

Блокирајте садржај , страну на друштвеној мрежи, групу, сајт илиналог особе која вас узнемирава.

5. Поделите негативно искуство са особом у коју имате поверења

Прво што би требало да има на уму свака особа која је доживела билокоји обликдигиталног насиља јесте да негативно искуство не треба да задржи за себе, чак и уколико јој/му је непријатно, или се можда стиди,прибојава да то учини.Уз подршку поузданог пријатеља/ице или одрасле особе (родитељи,чланови породице, психолог/шкиња, педагог/шкиња, наставник/ца)многа лакше се решава сваки проблем. Подршку можете да потражитеи од стручних особа оспособљених за пружање подршке младима којису искусили ову врсту узнемиравања. Један такав сервис налази се наФејсбук страници Бирај речи, хејт спречи (**Онлајн СОС сервиса подршку младима који су доживелидигитално насиље**.Сервис ради сваког дана, од 7 до 24 сата

6. Не кривите себе због тога што вам се догодило/догађа

Насиље никада није прихватљиво. Без обзира шта је у питању, нико немаправо да намерно вређа и узнемирава другу особу.

Како да реагује ученик/ца када је сведок дигиталног насиља?

1. Никако немојте остати „скрштених руку”

Сведоци имају кључну улогу у спречавању и заустављању дигиталногнасиља. Зато,немојте пасивно да примате информације, већ учинитесве што можете. Покажите солидарност и одговорност.

2. Немојте се укључивати у насиље и распиривати лоша осећања

Немојте да подлежете притиску вршњака/иња. Прослеђивањем ружних порука, смејањем неумесним шалама, „хејтовањем”, постајете саучесник/ца у насиљу. Замислите како бисте се ви осећали/е у тој ситуацији.

3. Подржите особу која трпи насиље

Уколико сте дигитално вештији од особе која је доживела насиље, помогите јој да предузме адекватне техничке мере заштите. Подржите је да насиље пријави или да се обрати за помоћ. Саслушајте је, понекад је и то довољно.

4. Обратите се за помоћ одраслима

У вашем окружењу постоје одрасле особе у које имате поверење и оне могу да вам помогну да предузмете најефикасније кораке.

5. Упутите своје другове и другарице на Онлајн сервис за подршку деци и младима који су искусили дигитално насиље

6. Пријавите дигитално насиље установама које су за то надлежне ...

Коме пријавити дигитално насиље ?

1. Сваки облик насиља, па и дигитално насиље, пријављује се школи: **наставнику/ци и одељењском старешини.** У зависности од нивоа насиља, активности у вези са заштитом предузима сам наставник/ца и одељењски старешина, тим за заштиту од насиља, односно унутрашња заштитна мрежа, или се укључује спољашња заштитна мрежа (остале установе: центар за социјални рад, полицијска управа, установе здравствене заштите). Образовно-васпитна установа је у обавези да сваки облик насиља трећег нивоа пријави **надлежној школској управи** у року од 24 сата.
2. У оквиру **Министарства просвете, науке и технолошког развоја функционише СОС телефонска линија.** На број телефона **0800/200-201** може да се пријави сваки облик насиља, па и дигитално насиље.
3. Уколико имате информације о сексуалној злоупотреби малолетних лица у порнографске сврхе, сексуалном насиљу на интернету, педофилији, криминалним онлајн садржајима, или ако је малолетна особа добијала путем дигиталних уређаја било какав материјал са експлицитним сексуалним садржајем обавестите:
✓ **Одељење за борбу против високотехнолошког криминала Министарства унутрашњих послова Републике Србије**, имејл: **childprotection@mup.gov.rs**, телефон (централи): 011/306-2000;

- ✓ **Више јавно тужилаштво у Београду, Посебно одељење за борбу против високотехнолошког криминала**, адреса: Савска 17а (Палата правде), имејл: vtk@beograd.vtk.jt.rs, телефон: 011/360-1272; или, **основно јавно тужилаштво**, пријава се подноси на подручју оног јавног тужилаштва где се насиље догодило, списак адреса основних јавних тужилаштава можете да пронађете на сајту **Бесплатна правна помоћ** .

Јавни тужилац је у обавези да процени да ли постоје елементи кривичног дела и, у случају да постоје, покрене кривични поступак. Уколико тужилац не установи доказе кривичног дела, обавештава подносиоца тужбе, а оштећено лице може самостално да покрене кривични поступак. Није потребно насиље пријављивати и полицији и јавном тужилаштву, јер у случају кривичног дела полиција обавештава јавно тужилаштво и обрнуто.

4. **Нет патрола** – електронски механизам за анонимну пријаву нелегалних садржаја на интернету (пријаве прослеђују МУП-у). Уклањају испречавају даље ширење материјала који се тичу сексуалне злоупотребе деце, физичких и психичких напада на децу, говора мржње, као и садржаје расистичке и ксенофобичне природе и друге непримерене садржаје и облике понашања на интернету.
5. **Инцест траума центар** – пружа услуге психолошке подршке деци којасу доживела сексуално злостављање, као и члановима/ицама њихових породица, имејл: itcentar@eunet.rs, телефон: 011/386-1332.
6. **Све социјалне мреже својим корисницима/ама пружају могућност пријављивања насиља које се десило на мрежи.**
Директни линкови за пријаву насиља на овим мрежама:

<https://help.instagram.com/165828726894770/>

<https://support.snapchat.com/ca/abuse>

<http://safety.ask.fm/safety-tools/>

<https://support.twitter.com/articles/15789>

<https://support.skype.com/en/faq/FA10001/how-do-i-report-abuse-by-someone-in-skype?frompage=search&q=report+abuse&fromSearchFirstPage=false>

<https://youtube.com/yt/policyandsafety/en-GB/reporting.html>

<http://www.childnet.com/resources/how-to-make-a-report/Facebook/>